
ZAKON
O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI U NARODNOJ RE-
PUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI

("Službeni list NRBiH", br. 2/46, 18/46, 20/47, 29/47, 37/49,
14/51 i 41/67)

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Na području Narodne Republike Bosne i Hercegovine provešće se agrarna reforma i kolonizacija po načelu: Zemlja pripada onima koji je obrađuju. U tom cilju dodjeljivaće se zemlja zemljoradnicima, koji je nemaju ili je nemaju dovoljno.

Član 2.

Po ovom zakonu dodjeljivaće se obradive zemlje: (oranice, kosanice, livade, voćnjaci, vinogradi, maslinjaci, vrtovi i bostaništa).

Ako su pašnjaci u ogradama i zemljišta pod šikarom podesna za poljoprivrednu kulturu, smatraće se također obradivim zemljištem.

Član 3.

Zemljišta koja se dodijele, prelaze u svojину zemljoradnika i odmah se na njih upisuju u zemljišnim knjigama.

II - ZEMLJIŠNI FOND

Član 4.

Radi dodjeljivanja zemlje stvara se zemljišni fond agrarne reforme i kolonizacije u koji ulaze:

a) obradive zemlje, koje se putem eksproprijacije po članu 7. ovog zakona oduzmu od vlasnika i pređu u ruke države,

b) obradiva zemlja državljana Njemačkog Rajha i lica njemačke narodnosti konfiskovana prema odluci Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije od 21. novembra 1944. godine,

c) obradiva zemlja pripadnika stranih narodnosti, koji su se iselili ili koji se budu iselili,

d) obradiva zemlja narodnih neprijatelja i drugih lica, koja je konfiskovana na osnovu sudske presude,

e) zemlja, koju država izdvoji iz svoga vlasništva u cilju dodjeljivanja siromašnim zemljoradnicima,

f) zemljišni posjedi, koji su u toku rata ma iz kog razloga ostali bez sopstvenika, i bez pravnog nasljednika,

g) zemljišta, koja ostavljaju kolonisti, koji su se preselili u drugi kraj, ukoliko se u roku od dvije godine dana ne vrate na svoje staro mjesto.

Član 5.

Od eksproprianog i konfiskovanog zemljišta neće se unijeti u zemljišni fond neophodno potrebna zemljišta namijenjena državnim (saveznim, zemaljskim i mjesnim) poljoprivrednim dobrima, državnim privrednim preduzećima, te socijalnim i naučnim ustanovama, ukoliko iste ne spadaju u oblast poljoprivredne struke, kao i tereni za vojne potrebe, koji će se u tom cilju izdvojiti.

Rješenja o izdvajanju ovakvih zemljišta, izuzimajući zemljišta za državna poljoprivredna dobra, donosi Ministarstvo poljoprivrede.

Član 6.

Ovaj član je brisan - izmjene "Službeni list NRBiH", broj 29/47.

III - EKSPROPRIJACIJA

Član 7.

Eksproprijacijom se oduzimaju od sadašnjih vlasnika i prelaze u ruke države:

a) veliki posjedi tj. takva poljoprivredna i šumska dobra čija ukupna površina prelazi 450 dunuma ili 250 dunuma obradive zemlje, ako se ove zemlje iskorišćavaju putem zakupa ili najamnom radnom snagom;

b) zemljišni posjedi u svojini banaka, preduzeća, akcionarskih društava i drugih privatno-pravnih lica i drugih pravnih lica određenih zakonom, izuzev one dijelove tih posjeda koji će se vlasnicima ostaviti za industrijske, građevinske, naučne, kulturne i druge društveno korisne svrhe;

c) zemljišni posjedi svih vrsta zadužbina svjetovnih i vjerskih, te pojedinih bogomolja, manastira, tekija, vjerskih ustanova i vakufa.

Radi održavanja pojedinih bogomolja i vakufa koji služe za održavanje džamija, manastira, tekija i vjerskih ustanova ostavlja se 100 dunuma od ukupne površine njihovih posjeda, utrina i šuma.

Ukoliko su bogomolje, manastiri, tekije, džamije i vjerske ustanove većeg značaja ili veće istorijske vrijednosti ostaviće im se od njihovih posjeda do 300 dunuma ukupne površine obradive zemlje i šuma, što će se u svakom slučaju posebno utvrditi. Karakter takvih ustanova određuje, na prijedlog Okružnog narodnog odbora, ministar poljoprivrede u sporazumu sa ministrom prosvjete.

d) višak obradive zemlje zemljoradničkih posjeda iznad maksimuma određenih po članu 11. ovog zakona.

Zemljoradničkim posjedom u smislu ovog zakona smatraju se sva ona zemljišta koja zemljoradnik kao vlasnik obrađuje svojim radom ili radom svoje porodice.

Zemljoradničkim posjedom smatraće se i onaj posjed sa površinom predviđenom za veliki posjed iz tačke a) ovog člana, ako ga vlasnik kome je glavno zanimanje poljoprivreda obrađuje svojim radom, radom svoje porodice, ili djelimično najamnom radnom snagom;

e) višak iznad 30 dunuma obradive zemlje, čiji vlasnici nisu zemljoradnici po glavnom zanimanju, te je ne obrađuju sami sa svojom porodicom već putem zakupa ili najamnom radnom snagom.

Ako se radi o voćnjacima propisno zasađenim i propisno njegovanim onda se utvrđuje maksimum posjeda od 30 do 40 dunuma.

(Stav 7. ovog člana je brisan - izmjene "Službeni list SRBiH", broj 41/67).

Član 8.

Neboračke parcele od 30 dunuma i boračke od 50 dunuma ostavljaju se kao svojina dobrovoljcima iz prošlih ratova, koje su im ranije na temelju tada važećih propisa pravosnažno dodijeljene, ukoliko, ih oni obrađuju svojim radom, radom svoje porodice ili djelimično najamnom radnom snagom.

Član 9.

Zemlja, koja ulazi u zemljišni fond po članu 4. tačka f) i koja se oduzima po članu 7. tač. a), b) i c) preći će u ruke države sa svim zgradama i postrojenjima i sa cjelokupnim živim i mrtvim poljoprivrednim inventarom bez ikakve odštete vlasnicima.

Krkvama, manastirima, tekijama, džamijama i vjerskim ustanovama ostaviće se srazmjeran dio zgrada i inventara prema ostavljenom zemljištu u smislu člana 7. tačka c).

Trakori, mašine i krupna poljoprivredna oruđa sa ovih posjeda ulaze, ukoliko takvo zemljište nije određeno za veliko državno poljoprivredno dobro, u inventar državnih poljoprivrednih mašinskih stanica.

Član 10.

Kod oduzimanja viška zemlje iz člana 7. tačka d), mora u oduzetom višku biti srazmjeran dio oranice.

Kod oduzimanja viška zemlje iz člana 7. tačka e), ostaviće se vlasniku da odabere 50 odsto, a 50 odsto određuju organi, koji vrše eksproprijaciju.

Vlasnik može zadržati voćnjake, vinograde i maslinjake sve do određenog maksimuma. Zgrade, te živi i mrtvi inventar na tim zemljištima ne potpadaju pod eksproprijaciju.

Član 11.

Maksimum zemljoradničkog posjeda koji će ostati u svojini zemljoradnika koji ga obrađuje sa svojom porodicom (član 7. tačka d) određuje se u svakom pojedinačnom slučaju s obzirom na broj članova porodice (zadruga), položaj i kakvoću zemljišta i vrstu kulture i to:

a) 200 - 250 dunuma obradive zemlje u ravninama, ravnim kotlinama rijekama i riječica i brežuljkastim predjelima;

b) od 250 - 350 dunuma u brdovitim predjelima;

c) od 350 - 450 dunuma u planinskim predjelima gdje je zemlja vrlo slaba.

Ako se posjed sastoji iz zemljišta, koja se nalaze u različitim predjelima sa različitim granicama maksimuma, prepustiće se vlasniku radi utvrđivanja njegovog maksimuma da sam izabere zemljišta koja hoće. Pri utvrđivanju maksimuma mora se voditi računa o razlikama u kakvoći zemljišta prema pojedinim predjelima.

Član 12.

Ako lice nezemljoradničkog zanimanja, kome se po članu 7. tačke e) ekspropriše višak zemljišta iznad 30 dunuma, ima blisku rodbinu, koja se isključivo bavi zemljoradnjom, dodijeliće se oduzeti višak bliskim srođnicima po pravu nasljeđa i običaju o nasljeđivanju pod uslovom ako ti bliski srođnici mogu zemljište obrađivati lično sami ili sa svojom porodicom.

Kod dodjeljivanja zemljišta mora se voditi računa o imovnom stanju toga domaćinstva, o stanju zemljišnog fonda toga mjesta kao i o potrebama i broju agrarnih interesenata ali tako da posjed srođničkog domaćinstva sa dodijeljenim mu posjedom ne može nikad preći zemljoradnički maksimum iz člana 11. Zakona.

Lice nezemljoradničkog zanimanja u gornjem smislu smatra se i žena u odnosu prema zemlji, koju je u miraz donijela ili je naknadno putem nasljedstva dobila ukoliko je sama ili sa svojom sadašnjom porodicom ne obrađuje.

Član 13.

Zemljoradnicima se smatraju ona lica (zadruga), kojima je poljoprivreda glavno zanimanje i glavno vrelo prihoda.

Radnici, pečalbari i iseljenici, čiju zemlju obrađuje porodica sa svojim radom, a koji su vlasnici zemlje, smatraju se kao zemljoradnici, koji obrađuju svoju zemlju.

Zemljoradničke, radničke i zanatlijske porodice koje su usljed rata ili drugih okolnosti ostale bez dovoljno radne snage te su prinuđene da zemlju daju drugim licima, na obradu, smatraće se kao zemljoradnici koji sami obrađuju svoju zemlju.

Član 14.

Zemljišta, koja se nalaze u više područja a svojina su jednog vlasnika smatraju se jednim posjedom.

Kao jedan posjed smatra se posjed samovlasnika sa njegovim suvlasničkim dijelovima na drugim posjedima.

Dijelovi jednog vlasnika u više različitih suvlasničkih posjeda smatraju se također jednim posjedom.

Kao jedan posjed smatraju se i posjedi bračnih drugova, iako su u zemljišnim knjigama upisani zasebno ukoliko na dan 4. jula 1945. godine nisu bili zakonito razvedeni.

Ukoliko se kod ovakvog posjeda ekspropriše višak preko maksimuma (član 7. tač. d) i e), preostala zemlja smatraće se zajedničkim vlasništvom oba supružnika i to srazmjerno površini koju su ranije imali, bez obzira na čije je ime upisano preostalo zemljište.

Član 15.

Za utvrđivanje vlasništva zemljišnog i šumskog posjeda po ovome zakonu odlučno je stanje kako je bilo upisano u zemljišnim knjigama na dan 4. jula 1945. godine, ukoliko se protivno ne dokaže. Ukoliko se radi o suvlasničkim dijelovima, koji u zemljišnim knjigama nisu brojem (razlomkom) označeni, za određivanje maksimuma uzeće se ono stanje kakvo je utvrđeno pri iskorišćavanju takvog zemljišta.

Član 16.

Diobe zemljišnog posjeda izvršene do 6. aprila 1941. godine priznaju se bez obzira da li su provedene u katastarskom operatu ili u zemljišnim knjigama.

Član 17.

Promjene i prava vlasništva na zemljišnim i šumskim posjedima bivših kmet-skih selišta i stečenih begluka nastale na osnovu pravomoćnih odluka i presuda po ranije važećim propisima važiće i ako nisu bile provedene u zemljišnim knjigama.

IV - DODJELJIVANJE ZEMLJE**Član 18.**

Zemlja će se dodjeljivati zemljoradnicima bez zemlje ili sa nedovoljno zemlje.

Zemljoradnik, koji zemlju dobije, mora je lično i sa svojom porodicom obrađivati.

Zemlja će se prvenstveno dodjeljivati u mjestu u kojem zemljoradnik živi i u bližoj okolini a može se dodijeliti i u drugom kraju u svrhu naseljavanja.

Član 19.

Zemljišta kolonista dodjeljivaće se prvenstveno njihovoj užoj rodbini bez zemlje ili koja nema dovoljno zemlje, a zatim seljačkim radnim zadrugama, i uzurpantima državnog zemljišta kojima na uzurpiranom zemljištu ne bude priznato pravo vlasništva.

Član 20.

Pravo prvenstva u dodjeljivanju zemlje imaju siromašni zemljoradnici i lica predviđena u članu 16. Saveznog zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji i savezne Uredbe o redu prvenstva u dodjeljivanju zemlje od 2. septembra 1945. godine.

Član 21.

Na dodjeljivanje zemlje nemaju prava lica, koja su lišena biračkog prava.

Član 22.

Zemljoradnicima bez zemlje dodjeljivaće se zemljišta u površini od 40 - 80 du-
numa obzirom na broj članova njihove porodice kao i plodnost i kulturu zemljišta.

Ostalim zemljoradnicima mogu se dodjeljivanjem nadopuniti njihovi posjedi do granice u ovom članu utvrđene.

Pri dodjeljivanju zemlje neće biti obavezno voditi računa samo o broju agrarnih interesenata, nego i o količini raspoloživog zemljišta i stvaranju za živog sposobnih gazdinstava.

Član 23.

Pri dodjeljivanju zemljišta zemljoradniku sa nedovoljno zemlje uzimaće se u ob-
zir cio njegov faktički posjed, koga obrađuje sa porodicom (zadrugom), bilo kao vla-

snik, bilo kao bivši kmet ili beglučar, te kao uzurpant ili zakupnik državnog zemljišta ako je tu zemlju uzurpirao ili zakupio do 6. aprila 1941. godine.

Član 24.

Na zemljištu na kome je postojao beglučki odnos za vrijeme od najmanje 10 godina neposredno prije 6. aprila 1941. godine ostaviće se zemljoradnički maksimum onome zemljoradniku, odnosno njegovoj porodici, koji je u tom vremenu to zemljište najduže držao i obrađivao ili kome je to zemljište najpotrebnije, bez obzira da li je po ranije važećim propisima o beglučkim zemljama stavio zahtjev ili nije, ili je od njega odustao i bez obzira da li je njegov zahtjev bio odbijen ili nije.

U ovaj maksimum uračunava se njegova vlastita zemlja, kao i uzurpacije ukoliko ih ima.

Za tako oduzetu beglučku zemlju neće se platiti nikakva odšteta.

Licu koje ima i drugo stalno zanimanje ili čija je egzistencija na njegovom vlastitom zemljištu osigurana, neće se priznati pravo na onu zemlju koju je držao i obrađivao.

Član 24a.

Posjedi zemljoradnika, koji su javnom dražbom prešli u vlasništvo novčanih zavoda i po ovom zakonu eksproprisani, vraćaju se do visine priznatog maksimuma u vlasništvo prijašnjih vlasnika, ukoliko su ih ovi ili njihovi nasljednici i dalje obrađivali.

Član 25.

Ako se lice kome je zemlja dodijeljena ne naseli ili zemljište ne obradi u roku od 2 mjeseca dana od dana dostave odluke o dodjeljivanju, gubi pravo na dodijeljenu zemlju.

Član 26.

Zemlja iz zemljišnog fonda dodjeljuje se bez ikakvih dugova i tereta. Dosadašnji vlasnik ostaje zadužen srazmjerno dijelu koji mu je ostao u svojini.

Pitanje dugova i tereta na oduzetim zemljištima riješiće se posebnim zakonom.

Član 27.

Cijena zemlje, koju zemljoradnici dobivaju, izračunaće se tako, što će se ukupni iznos, koji će država dati u naknadu za zemljište po članu 7. tač. d) i e) srazmjerno razdijeliti na cjelokupnu površinu zemljišta zemljišnog fonda.

Za dobivenu zemlju novi vlasnici plaćaće samo ovako izračunatu cijenu.

Uslovi dugoročne otplate za dobivenu zemlju odrediće se posebnom Uredbom.

Član 28.

Na zemljištima u blizini gradova i većih industrijskih centara, koja odredi Ministarstvo poljoprivrede i stočarstva, mogu se iz zemljišnog fonda dodjeljivati određene čestice, i na čestice izdijeljeni kompleksi obradive zemlje na baštensko iskorištavanje grupama nezemljoradnika, grupama radnika i namještenika raznih predu-

zeća, ustanova i nadležnost, ali s tim, da jedna porodica ne može dobiti više od 200 m². U ovim slučajevima zemljište ostaje svojina države.

V - UNUTARNJA KOLONIZACIJA

Član 29.

Ministar poljoprivrede izlučiće iz zemljišnog fonda agrarne reforme i kolonizacije potrebne površine u svrhu osnivanja dječijih naseobina kao i u svrhu naseljavanja boraca JA i žrtava fašističkog terora, koji se prijave i obavežu da će se na zemlju naseliti i istu sa svojom porodicom obrađivati.

Za naseljavanje prvenstveno će se upotrijebiti konfiskovana imanja lica njemačke narodnosti kao i imanja pripadnika drugih narodnosti, koji su se iselili.

Član 30.

U selima, gdje je stanovništvo usljed rata velikim dijelom prorijedeno tj. gdje je nestalo cijelih porodica, a mnoge porodice ostale bez dovoljno radne snage te zemlju nisu u stanju sami obrađivati ili gdje je dobar dio porodica preseljen kao i gdje se od nastradalih porodica preostali članovi neće na zemlju da vrate - u takvim selima može se provesti arondiranje (zaokružavanje) zemljišta i grupisanje preostalih gazdinstava radi izdvajanja slobodnog zemljišta u svrhe unutarnje kolonizacije, podmirivši prije toga potrebe zemljoradnika toga sela, koji nemaju zemlje ili je nemaju dovoljno. Odluku o tome donosi Ministar poljoprivrede.

Član 31.

Veličina zemljišta, koje će se dodjeljivati po prethodnom članu iznosiće 40 - 80 dunuma obradive zemlje na jednu kućnu zajednicu (domaćinstvo, porodicu). Izuzetno će se veće površine ovog zemljišta, ali ne veće nego 30 odsto od utvrđenog maksimuma, dodjeljivati narodnim herojima, odnosno njihovim porodicama i oficirima JA, koji su po zanimanju zemljoradnici kao i mnogočlanim porodicama (kućnim zadrugama), koje broje više od 12 članova.

Ako se zemlja nalazi u blizini gradova ili većih industrijskih centara kao baštenska ili podesna za intenzivne kulture, davaće se naseljenicima površine zemljišta od 25 - 30 dunuma. Prvenstvo u dodjeljivanju ovakve zemlje imaju ratni invalidi.

Član 32.

Za nezbrinutu siročad boraca JA žrtava rata i fašističkog terora stvoriće se potrebne dječije naseobine sa zajedničkim poljoprivrednim zemljištem, domovima, školama i radionicama. Površina zemljišta koje će se za naseobine odrediti, ovisiće od predviđenog broja siročadi i zadatka, koji se ima ostvariti.

Član 33.

Grupe lica, koja dobiju zemlju, mogu iz razloga lakšeg i rentabilnijeg obrađivanja zemlje sklapati ugovore u svrhu zajedničkog obrađivanja i to najmanje na tri godine.

Ukoliko su se stvorile naseobine u selima, gdje je stanovništvo prorijeđeno, mogu se ovim ugovorima ili na osnovu posebnog ugovora pridružiti i drugi zemljoradnici iz istog sela.

Član 34.

Grupe lica, a prije dodjeljivanja zemlje i naseljavanja, mogu iz istih razloga kao u prethodnom članu osnovati seljačku radnu zadrugu. U tom slučaju podnijeće zajednički zahtjev, da im se dodijeli kompleks zemljišta prema njihovom broju i veličini njihovih porodica. Dodijeljeno zemljište postaće njihova zadružna imovina u kojoj sva zadružna domaćinstva imaju svoj suvlasnički dio.

U ovaj oblik gazdinstva mogu također stupiti ne samo porodice koje nemaju dovoljno radne snage, nego i drugi zemljoradnici iz istog sela.

Član 35.

Grupama lica, koja su po članu 33. sklopila ugovore za zajedničko obrađivanje zemlje, kao i onima, koja su osnovala seljačku radnu zadrugu po članu 34. daće se prvenstvo korišćenja radom poljoprivrednih mašinskih stanica ukoliko su iste u samom kraju osnovane.

Član 36.

U brdskim, izrazito stočarskim krajevima, ukoliko većina seoskih domaćinstava jednog mjesta osnuje zadrugu za zajedničko iskorišćavanje zemlje u svrhu podizanja stočarstva prvenstveno će se ova zadruga uzeti u obzir kod dodjeljivanja zemlje iz državnog zemljišnog fonda. U tom slučaju dodjeljivanje zemljišta toga mjesta postaće zadružnom imovinom.

Član 37.

Jednoobrazna pravila za ovakva zadružna dobra kao i za ovakve zadruge propisaće savezno Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva kako je u članu 23. Saveznog zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji predviđeno.

Član 38.

Propisi navedeni u članu 25. vrijede i za naseljenike iz čl. 30, 33. i 34. ovog zakona.

Ministar poljoprivrede u izuzetno važnim slučajevima može rok od godine dana i produžiti.

Član 39.

Ministar poljoprivrede donijeće Pravilnik o sprovođenju unutarnje kolonizacije.

VI - OGRANIČENJA

Član 40.

Zemljište dodijeljeno po ovome zakonu ne može se u roku od 20 godina podijeliti, otuđiti, založiti, zamijeniti niti dati pod zakup ni u cjelini ni djelimično. Svaki ugovor protivan ovim propisima ništavan je.

Ova zabrana unijeće se u zemljišne knjige zajedno sa upisivanjem zemljišta na ime osobe odnosno zadruga, kojoj je dodjeljeno.

VII - EKSPROPRIJACIJA ŠUMSKOG POSJEDA

Član 41.

Oduzeće se bez naknade šumska dobra, koja spadaju u velike posjede (član 7a), te šumski posjedi, odnosno viškovi šumskih posjeda, koji su svojina lica ili ustanova i pravnih lica navedenih u članu 7b) i c) te članu 4. tačke f).

U šumskim predjelima, gdje nema zemlje za obrađivanje, lica koja po glavnom zanimanju nisu zemljoradnici, mogu zadržati od šumskih posjeda 50 dunuma.

Kod zemljoradničkih gazdinstava oduzeće se uz naknadu višak šumskog posjeda preko maksimuma koji će se ostaviti vlasniku.

Maksimum šumskog posjeda određuje se:

- a) u nizinama i krajevima do 800 m nadmorske visine od 50 do 100 dunuma,
- b) u brdskim krajevima preko 800 m nadmorske visine do 200 dunuma.

Ako se radi o šumskom zemljištu tj. o izrazitom kršu, krševitim pašnjacima, o šikarama u području krša, o zaštitnim šumama, o šumskim proplancima, o pašnjacima koji su obrasli samo pojedinačnim stablima, te o šumskim površinama obrasta do 0,3, onda se povisuju gore navedene površine maksimuma, koje će se ostaviti vlasniku, još za 50 odsto.

Član 42.

Vlasniku se prepušta izbor šumskog posjeda, koji će mu se ostaviti u granicama određenog maksimuma. Svojim izborom vlasnik ne može onemogućiti arondiranje državnog šumskog posjeda.

Član 43.

Dok se ne donese zakon koji je predviđen po članu 26. tačka 4. Saveznog zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji upravljaće oduzetim i konfiskovanim šumama i šumskim zemljištima Ministarstvo šumarstva.

Član 44.

Pod šumskim posjedom u smislu ovog Zakona smatra se ne samo šuma nego i zemljište, koje se sa gledišta šumskog gospodarstva uvrstava u šumsko zemljište.

Šumom u smislu ovog zakona smatra se ono zemljište, koje je obraslo šumskim drvećem, obrasta 0,3 do 1.

Šumsko zemljište u smislu ovog Zakona je ono zemljište, koje se može jedino pošumljavanjem privesti trajnoj kulturi ili koje se najrentabilnije može trajno iskorišćavati jedino održavanjem šume. Isto tako smatra se ono zemljište koje svojim položajem bitno utiče na režim okolnog šumskog gospodarstva.

VIII - POSTUPAK

Organi

Član 45.

Agrarnu reformu i kolonizaciju provodi Ministarstvo poljoprivrede, i drugi ovim zakonom predviđeni državni organi uz saradnju agrarnih interesenata.

Član 46.

Organi za sprovođenje agrarne reforme i kolonizacije jesu:

Mjesni narodni odbori, mjesne agrarne komisije, sreske agrarne komisije, okružne agrarne komisije i Ministarstvo poljoprivrede.

Član 47.

U pogledu nadležnosti iz sastava izjednačeni su sa mjesnim narodnim odborima rejonski narodni odbori za grad Sarajevo i gradski narodni odbori u stepenu sreskog narodnog odbora, sa sreskim agrarnim komisijama rejonske agrarne komisije grada Sarajeva i agrarne komisije pri gradskim narodnim odborima u stepenu sreskog narodnog odbora. Sa okružnom agrarnom komisijom izjednačena je agrarna komisija za grad Sarajevo.

Član 48.

Mjesna agrarna komisija sastoji se od predsjednika, dva člana odbora i četiri člana, koje bira zbor agrarnih interesenata iz svoje sredine. Predsjednik komisije je predsjednik mjesnog narodnog odbora. Svi ovi članovi imaju svoje zamjenike.

Član 49.

Sresku agrarnu komisiju sačinjavaju tri člana koje bira sreski narodni odbor iz redova svojih članova. Njima se pridodaju još dva člana mjesnog narodnog odbora i dva člana, koje odredi zbor agrarnih interesenata.

Prva tri člana su stalni, dok se druga četiri člana pozivaju prema područjima onih mjesnih odbora, na kojima se vrši oduzimanje i dodjeljivanje zemljišta. Predsjednik agrarne komisije je ono lice koje izaberu članovi agrarne komisije. Članovi sreske agrarne komisije imaju svoje zamjenike.

Član 50.

Okružna agrarna komisija sastoji se od predsjednika i dvojice članova. Njih postavlja ministar poljoprivrede na prijedlog okružnog narodnog odbora između 6 kan-

didata, od kojih polovina mora biti iz redova agrarnih interesenata. Najmanje jedan od postavljenih članova biće iz redova agrarnih interesenata, a jedan po mogućnosti treba da bude pravnik.

Član 51.

Služba svih članova agrarnih komisija je počasna. Za učestvovanje na sjednicama odnosno raspravama priznaju se članovima komisija putni troškovi i dnevnice prema uredbi, koju će donijeti Vlada NRBiH.

Član 52.

Skup svih agrarnih interesenata područja jednog mjesnog narodnog odbora sačinjava zbor agrarnih interesenata. Zbor bira zakonom predviđene članove agrarnih komisija, njihove zamjenike, kao i ostale predstavnike agrarnih interesenata.

Nadležnost

Član 53.

U nadležnost mjesnog narodnog odbora spada obavljanje pripremnih radnji.

U nadležnost mjesnih agrarnih komisija spada:

- a) donošenje odluka o dodjeljivanju zemljišta agrarnim interesentima;
- b) dodjeljivanje zemljišta po članu 24. Zakona.

U nadležnost sreskih agrarnih komisija spada:

- a) donošenje odluka o eksproprijaciji svih zemljišnih posjeda izuzev one pod tačkama b) i c) člana 7. Zakona;
- b) dodjeljivanje zemljišta kolonistima na osnovu odluka Ministarstva poljoprivrede;
- c) donošenje odluka o naknadi za oduzeti višak zemljišta;
- d) donošenje svih odluka o uknjižbi prava vlasništva u zemljišnim knjigama izuzevši zemljišta u članu 5. Zakona i zemljišta, koja se dodjeljuju seljačkim radnim zadrugama;
- e) donošenje odluka o gubljenju prava na dodijeljenu zemlju iz čl. 8. i 25. Zakona;
- f) dodjeljivanje zemljišta po članu 24a.

U nadležnost okružnih agrarnih komisija spada:

- a) donošenje odluka o eksproprijaciji zemljišnih posjeda iz tačke b) i c) člana 7. te st. 3. i 4. člana 60. Zakona;
- b) donošenje odluka o ostavljanju maksimuma po stavu posljednjem člana 9. Zakona;
- c) rješavanje žalbi protiv odluka o eksproprijaciji sreske agrarne komisije;
- d) rješavanje žalbi protiv odluka mjesne agrarne komisije o dodjeljivanju zemljišta.

U nadležnost Ministarstva poljoprivrede spada:

- a) donošenje odluka o naseljavanju kolonista putem unutarnje kolonizacije;

-
- b) donošenje odluka o izdavanju zemljišta za seljačke radne zadruge;
 - c) donošenje odluka o eksproprijaciji zemljišta onih vlasnika, koji pored posjeda u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini imaju posjede još u kojoj drugoj narodnoj republici;
 - d) donošenje odluka o uknjižbi prava vlasništva na zemljištima iz člana 5. Zakona kao i na zemljištima, koja se dodjeljuju seljačkim radnim zadrugama;
 - e) rješavanje žalbi protiv odluka okružne agrarne komisije ukoliko ih ona donosi u prvom stepenu.

Nadležnost organa za sprovođenje agrarne reforme i kolonizacije određena je prema članu 2, 3. i 4. Zakona o nadležnosti narodnih odbora opština i srezova po republičkim propisima - Prilog 1/7-I, II/7-I i III/6-I ("Službeni list NR BiH", broj 18/55).

Prema tim odredbama poslove agrarne reforme i kolonizacije vrše i to:

I. ORGANI NARODNOG ODBORA OPŠTINE

1) Odgovarajući organi uprave narodnih odbora opština vrše:

- a) pripremne radnje iz člana 54;
- b) donošenje rješenja o upisu prava vlasništva na dodijeljenom zemljištu agrarnim interesentima do 27. V 1953. godine iz člana 18 (Vidi obrazac broj 14);
- c) dodjeljivanje zemljišta po članu 24. (Vidi obrazac br. 15. i 16);
- d) donošenje rješenja o naknadi za obradu zemljišta iz stava 2. člana 75;
- e) uvođenje u posjed zemljišta i sastavljanje zapisnika iz čl. 66. i 71. (Vidi obrazac broj 20).

2) Odgovarajući savjeti narodnih odbora opština vrše: izdavanja dozvola za diobu odnosno donošenje rješenja za zamjenu zemljišta iz stava 3. tač. 1, 2. i 3. člana 40.

II. ORGANI NARODNOG ODBORA SREZA

1) Odgovarajući organi uprave narodnog odbora sreza vrše:

- a) donošenje rješenja o unošenju zemljišta u zemljišni fond po članu 4. tač. c) i g) (Vidi obrazac br. 1, 2. i 3.);
- b) donošenje rješenja o eksproprijaciji svih zemljišnih posjeda iz člana 7. tač. a), b), c), d), e) i f) (Vidi obrazac br. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. i 18);
- c) donošenje rješenja o ostavljanju vlasniku u svojini zemljišta 50 dunuma sa kućom za stanovanje na ime izdržavanja po članu 9. stav 5. (Vidi obrazac broj 4);
- d) donošenje rješenja o upisu prava vlasništva na zemljištu koje je dodijeljeno kolonistima unutarnje kolonizacije na osnovu odluka o naseljenju, donesenih od nadležnog republičkog organa, a koje je dodjeljivanje izvršeno do 27. maja 1953. godine po članu 29. Zakona (Vidi obrazac broj 17);
- e) donošenje rješenja o uknjižbi prava vlasništva po Zakonu o agrarnoj reformi i kolonizaciji u NRBIH izuzev slučajeva navedenih u ovom objašnjenju pod I tač. b) i c) (Vidi obrazac broj 13);

f) donošenje rješenja o gubljenju prava na dodijeljenu zemlju iz člana 8. i 25. (Vidi obrazac broj 12);

g) donošenje rješenja o dodjeljivanju zemljišta po članu 24a);

h) provođenje postupka po odluci nadležnog republičkog organa kada se zemljišta nalaze na području dva ili više srezova i donošenja rješenja po članu 60. stav 4;

i) donošenje rješenja o izdvajanju viška zemljišta prilikom oduzimanja viška zemljišta u smislu člana 7. stav 2. Uredbe o utvrđivanju vlasništva u smislu člana 15. ZARIK-a ("Službeni list NR BiH", broj 52/47) (Vidi obrazac br. 21 i 22);

j) donošenje rješenja prilikom izbora zemljišta predviđenog u članu 10. stav 3. ZARIK-a, ako se ne postigne većina glasova suvlasnika - član 7. stav 3. Uredbe o utvrđivanju vlasništva u smislu člana 15. ZARIK-a ("Službeni list NR BiH", broj 52/47);

k) donošenje drugostepenih rješenja po žalbama protiv prvostepenih rješenja navedenih u ovom objašnjenju pod I tač. b), c) i d) (Vidi obrazac broj 19).

2) Odgovarajući savjeti narodnog odbora sreza vrše:

donošenje drugostepenih rješenja po žalbama protiv prvostepenih rješenja navedenih u ovom objašnjenju pod I. tačka 2 (član 40. stav 3. tač. 1, 2. i 3).

3) Narodni odbor sreza na zajedničkoj sjednici oba vijeća vrši:

stavljanje predloga za određivanje vjerskih ustanova većeg značaja ili veće istorijske vrijednosti po članu 7. tačka c).

III. NADLEŽNI REPUBLIČKI ORGAN

(sada Državni sekretarijat za poslove finansija NR BiH vrši:

a) donošenje rješenja o izdvajanju zemljišta podjednog za poljoprivrednu proizvodnju po članu 4. stav 3;

b) donošenje rješenja u prvom stepenu o eksproprijaciji zemljišta onih vlasnika, koji pored posjeda u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini imaju posjede još u kojoj drugoj narodnoj republici po Tumačenju zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji po pitanju eksproprijacije zemljišnih posjeda datog od Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ ("Službeni list FNRJ", broj 16/46);

c) određivanje koje se vjerske ustanove imaju smatrati sa većim značajem ili sa većom istorijskom vrijednosti;

d) donošenje rješenja o naseljavanju kolonista putem unutarnje kolonizacije po članu 29. ZARIK-a i članu 13. Pravilnika o sprovođenju unutarnje kolonizacije, odnosno o gubljenju prava na dodijeljenu kolonističku zemlju.

Naseljavanje kolonista moglo se vršiti do 27. maja 1953. godine kao dana stupanja na snagu Zakona o PZF-u. Iza toga dana ne vrši se više naseljavanje kolonista, ali nadležni republički organ i dalje donosi rješenja o gubljenju prava na dodijeljenu zemlju kolonistima u smislu čl. 11. Uredbe o sprovođenju unutrašnje kolonizacije;

e) donošenje drugostepenih rješenja po žalbama protiv prvostepenih rješenja navedenih u ovom objašnjenju pod II. tač. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j) i k);

f) donošenje rješenja o tome koji će organ uprave narodnog odbora sreza biti nadležan za provođenje postupka i donošenje rješenja o eksproprijaciji zemljišta, kada se nalazi na području dva ili više srezova (član 60. stav 4).

Pripremne radnje

Član 54.

U pripremne radnje spada:

- a) sastavljanje spiskova svih zemljišnih posjeda, za koje se smatra da podliježu pod udar agrarne reforme bilo u cjelini ili samo jednim dijelom;
- b) sastavljanje spiskova svih agrarnih interesenata.

Sprovođenje eksproprijacije

Član 55.

Za oduzimanje posjeda sreska agrarna komisija određuje raspravu najmanje na sedam dana prije određenog dana rasprave i objavljuje je na uobičajeni način. Objavom se moraju na raspravu pozvati svi vlasnici s napomenom, da će se rasprava održati i ako oni na raspravu ne pristupe. Ako se radi o posjedima, koji se po zakonu smatraju jednim posjedom, onda se na raspravu pozivaju svi suvlasnici. Na raspravu treba pozvati i predstavnike agrarnih interesenata.

Rasprava se vodi na licu mjesta i to prema područjima pojedinih mjesnih odbora.

Član 56.

Prije početka rasprave predsjednik agrarne komisije, ako je sam ranije položio zakletvu, zakleće sve članove agrarne komisije ukoliko oni nisu zakleti. Inače predsjednik polaže zakletvu pred predsjednikom sreskog narodnog odbora.

Rasprava je javna, a vodi se prema posjedima onim redom, kako su uvedeni u spisak kao i prema pojedinim grupama. Na raspravi se ispituje tačnost pravnog i faktičnog stanja posjeda, kako je u spisak unesen, zatim, da li je vlasnik zemljoradnik, ili nezemljoradnik. Istovremeno treba da se utvrdi maksimum posjeda, koji se ostavlja dosadašnjim vlasnicima i to na način, kako ga zakon propisuje.

Član 57.

O raspravi se vodi zapisnik, koji se po dovršenju rasprave čita i koji pored članova komisije potpisuju sve prisutne stranke kao i prisutni stručnjaci.

Na završetku zapisnika mora se unijeti da je zapisnik zaista pročitao.

Zapisnik vodi ono lice koje odredi agrarna komisija.

Član 58.

Po završetku rasprave agrarna komisija nakon prethodnog vijećanja donijeće odluku o eksproprijaciji. Vijećanje je tajno. Odluka se donosi većinom glasova. Tok vijećanja kao i glasanje unosi se u posebni zapisnik i potpisuje ga predsjednik i zapisničar.

Član 59.

Donesena odluka o eksproprijaciji proglašava se po mogućnosti odmah u prisutnosti stranaka. Strankama se na zahtjev mora dostaviti prepis odluke.

Ako stranke pri donošenju odluke nisu prisutne, odluka će im se pismeno dostaviti. Jedan primjerak dostavlja se i javnom tužiocu.

Odluka o eksproprijaciji mora se izraditi i proglasiti najkasnije u roku od tri dana nakon završetka rasprave.

Rok za žalbu traje 7 dana a teče od dana proglašenja, odnosno, ako stranka nije prisustvovala proglašenju, od dana uručenja odluke.

Član 60.

Stvarni vlasnik, čiji je posjed unesen u spisak posjeda jednog mjesnog narodnog odbora, a ima zemljišta na području drugih mjesnih narodnih odbora, mora to prijaviti usmeno onom mjesnom narodnom odboru na čijem području živi. Ako to ne učini, kazniće se zatvorom do jedne godine.

Po dovršenju pripremnih radnji o svim ovim posjedima, ako su zemljišta u istom srezu, mjesni narodni odbori ustupiće spis nadležnoj sreskoj agrarnoj komisiji radi donošenja odluke o eksproprijaciji.

Za slučaj da se zemljište nalazi u dva ili više okruga, tada će svaki mjesni odbor spise o provedenim pripremnim radnjama ustupiti Ministarstvu poljoprivrede i stočarstva da odluči, kojoj će se okružnoj agrarnoj komisiji poslati spis radi donošenja odluke o eksproprijaciji.

Mjesni narodni odbori u ovakvim slučajevima provešće pripreme radnje odijeljeno od ostalih slučajeva i po njima sastaviti poseban zapisnik.

Član 61.

Protiv odluke o eksproprijaciji može se žaliti ne samo vlasnik nego i svaki agrarni interesent, koji je u spisak unesen.

Vlasnik podnosi pismeno obrazloženu žalbu. Agrarni interesenti mogu predati žalbu i u zapisnik kod agrarne komisije.

Član 62.

Žalbe sa svim spisima i dostavnicama o uručenju odluka moraju se predložiti najkasnije u roku od tri dana po isteku roka za podnošenje žalbe.

Rješenje po žalbi donosi se na temelju spisa bez određivanja usmene rasprave. Izviđaji i dopune, koje budu potrebne, mogu se provesti preko nižih državnih organa putem molbe.

Rješenje se ima donijeti u roku od sedam dana nakon prijema žalbe.

Dodjeljivanje i uvođenje u posjed

Član 63.

Kad odluka o eksproprijaciji zemljišta postane izvršna sreska agrarna komisija poslaće odluku mjesnoj agrarnoj komisiji na dalji postupak. Mjesna agrarna komi-

sija na to određuje raspravu za dodjeljivanje zemlje. Svrha je rasprave da se oda-beru lica, kojima će se zemljište dodijeliti i da se utvrdi površina, koja će im se da-ti.

Član 64.

O raspravi se vodi zapisnik u koji se unose sve činjenice i okolnosti, koje su odlučne za donošenje odluke, a naročito oni prigovori, koji bi u slučaju žalbe mo-gli uticati na izmjenu donesene odluke.

Zapisnik potpisuju pored službenih lica i sve prisutne zainteresovane stranke.

Član 65.

Odluka o dodjeljivanju zemlje je pojedinačna. Ona se uručuje agrarnom intere-sentu kome je zemlja dodijeljena.

Odluka se izrađuje uz saradnju stručnih lica, koja su prisustvovala raspravi.

Član 66.

Na temelju donesene odluke o dodjeljivanju zemlje predsjednik agrarne komisi-je ili član koga on odredi, pošto se izvrši parcelacija, uvešće u posjed one agrarne interesente, kojima se zemlja dodjeljuje.

Ako se radi o stvaranju naseobina, gdje su agrarni interesenti već unaprijed osnovali poljoprivrednu proizvođačku zadrugu i odlučili da se dodijeljeno zemljište provede u svojinu same zadruge, odstupaće se od parcelacije zemljišta.

Ovo uvođenje u posjed je privremeno.

Član 67.

Agrarni interesenti, kojima je dodijeljeno zemljište mogu još tokom rasprave u svrhu grupisanja (združivanja) zemljišta izvršiti zamjenu dodijeljenog zemljišta sa zemljištem drugih agrarnih interesenata ili drugih zemljoradnika.

Valjanost ove zamjene zavisi od odobrenja mjesne agrarne komisije. Zamjena i njeno odobravanje unijeće se također u odluku o dodjeljivanju zemljišta.

Član 68.

Protiv odluke mjesne kao i sreske agrarne komisije o dodjeljivanju zemljišta postoji pravo žalbe na okružnu agrarnu komisiju i to u roku od sedam dana.

Član 69.

Za postupak kod donošenja drugostepenih rješenja vrijede propisi iz člana 58. i člana 62. ovog zakona.

Član 70.

Drugostepena rješenja o eksproprijaciji i o dodjeljivanju zemljišta su izvršna i protiv njih nema daljnjeg pravnog lijeka.

Član 71.

Ako viši organ preinači prvostepenu odluku o dodjeljivanju zemlje, mjesna agrarna komisija uvešće u posjed novog agrarnog interesenta pošto odstrani ranijeg koji je privremeno bio uveden u posjed. Odstranjeni agrarni interesenti imaju pravo da poberu plod sa obrađenog zemljišta. Tako će isto postupati i sreska agrarna komisija ako je ona vršila uvođenje u posjed.

O uvođenju u posjed treba sastaviti zapisnik. Ovo uvođenje u posjed je konačno.

Član 72.

Agrarni interesenti, koji dobiju zemlju, moraju potpisati izjavu da će se na zemlju naseliti i istu sa svojom porodicom obrađivati.

IX - PRELAZNA NAREĐENJA

Član 73.

Sve odluke i mjere okupatora i bivših domaćih vlasti u službi okupatora done-sene za vrijeme okupacije u cilju promjena u zemljišnom posjedu ili u cilju izmjene odnosa između vlasnika i bivših kmetova, beglučara odnosno zakupaca u korist vlasnika smatraju se ništavnim.

Član 74.

Proglašavaju se nevažećim sva samovlasna naseljavanja na napuštena ili državna kao i sekvstrirana zemljišta, na zemljišta koja su ostala bez vlasnika, na zemljišta kolonista, bez obzira da li su ta naseljavanja izvršena u toku rata ili poslije oslobođenja, bez obzira da li su vršena na osnovu odluke ili uz odobrenje nadležnih državnih organa.

Član 75.

Dodjeljivanjem zemljišta prestaju važiti svi ugovori o zemljištu između dosadašnjeg vlasnika i obrađivača zemlje.

Ako je zemljište obrađeno novi vlasnik dužan je ranijem obrađivaču, bez obzira da li je on bio vlasnik ili ko drugi, naknaditi izdatke oko obrade zemlje po sporazumu ili ako sporazuma nema, prema odluci mjesnog narodnog odbora.

Naknada se ne priznaje samo u slučaju, ako je dosadašnji vlasnik pristupio redovnoj obradi zemljišta iza povedenog eksproprijacionog postupka.

Ugovori o zakupu zemljišta, koje su sklopili državni organi u svrhu da zemlja ne bi ostala neobrađena, ostaju na snazi samo dotle, dok se ne digne plod tekuće privredne godine.

Član 75a.

U roku od šest mjeseci pokrenuće se postupak o saobražavanju sa ovim zakonom ranije donesenih odluka o eksproprijaciji.

Neće vrijediti otuđenja i opterećenja onih zemljišnih posjeda, koja budu izvršena po stupanju na snagu ovoga zakona, ako ti posjedi u postupku saobražavanja budu eksproprijisani.

Član 76.

Bivša kmetska selišta koja nisu po ranijim propisima provjerena i u zemljišnim knjigama provedena na pojedinačne vlasnike, neće se provjeravati.

Vlada će Uredbom propisati način utvrđivanja i prenosa prava vlasništva na ovim bivšim selištima.

Član 77.

Ovlašćuje se ministar poljoprivrede da posebnim pravilnicima propiše uslove po kojima će se postupati kod iskorišćavanja zemljišta iz člana 28. ovog zakona kao i pobliže odredbe o dodjeljivanju zemljišta raznim ustanovama i preduzećima iz člana 5. ovog zakona.

Član 78.

Narodna Vlada Bosne i Hercegovine donijeće Uredbu kako o rješavanju uzurpacija državnog zemljišta, zauzeća na utrinama, svih nepriznatih dioba seoskog i drugog zemljišta, tako i o određivanju organa i postupka po svim pitanjima i sporovima, koji su nastali iz ovih odnosa.

Član 79.

Ko u namjeri da izigra odredbe ovoga zakona preduzme kakve radnje na zgradama, postrojenjima ili inventaru ili ko pristupi uništavanju šume, kazniće se zatvorom, a u osobito teškim slučajevima strogim zatvorom do 5 godina.

Član 80.

Ministar poljoprivrede u sporazumu sa ministrom finansija izdaće uputstva u pogledu tehničkog izvođenja poslova oko eksproprijacije kao i dodjeljivanja zemlje.

Član 81.

Svi podnesci, molbe i rješenja u vezi sa ovim zakonom, ukoliko se odnose na dodjeljivanje zemlje, oslobođeni su od takse.

Član 82.

Troškovi unutarne kolonizacije padaju na teret budžeta Ministarstva poljoprivrede.

Član 83.

Brisan.

Član 84.

Propise za primjenu ovog zakona donosi ministar poljoprivrede uz saglasnost predsjednika Vlade.

Član 85.

Ovaj zakon stupa na snagu danom obnarodovanja.